

ДОШКІЛЬНЕ
ВИХОВАННЯ

1953

З М І С Т

	Стор.
Під прапором Леніна—Сталіна	3
Є. Сухенко — Сімейні взаємини і їх вплив на виховання дітей	7
Р. Жуковська — Провідна роль вихователя в керівництві творчими іграми	13

З Д О С В І Д У

Н. Кільціо — Розвиток рухів у дітей старшої і середньої груп влітку	19
А. Сафронова — Харчування дітей у дитячому садку	24
Виховання любові до рідного міста (статті О. Ізмайлової та К. Кириченко)	28
М. Костюкова — Записи творчих ігор	33
Робота з дітьми у природі (конспекти занять)	35
М. Полякова — Лісова гостя	37
К. Ходосов — Сонячне дитинство	39

БАТЬКИ ПРО ВИХОВАННЯ

Перед ними щасливе майбутнє (розповіді матерів З. Зайцевої та Є. Щіткіної)	41
--	----

О П О В І Д А Н Н Я Т А П І С Н І Д Л Я Д І Т Е Й

Л. Письменна — Зозуляста (оповідання)	43
Вишеньки (слова І. Кульської, муз. А. Кос-Анатольського)	44
Дубок (слова Л. Некрасової, муз. М. Красєва)	46

В І Д П О В І Д Ь Ч И Т А Ч А М

Що таке «повна відповідь» і чи потрібно вимагати її від дітей	48
---	----

Х Р О Н І К А

Читацька конференція	49
--------------------------------	----

Редакційна колегія:

М. Ф. Даденков, О. Ф. Єгорова, Н. О. Красіна, Н. Ю. Переверзева,
Ю. Ф. Петраківська, Є. К. Сухенко, П. С. Ходченко, П. Р. Чамата,
Т. І. Цвєлих (головний редактор)

Журнал «Дошкольное воспитание»

(на українском языке)

Техредактор О. О. Чала

Коректори З. М. Рубінштейн, Л. К. Косач

Адреса редакції: Київ, Ново-Павлівська, 2. Тел. 6-50-43.

БФ 02018. Зам. 1930. Тираж 15.000. Друк. арк. 3. Обл.-видавн. арк. 4,8.
Формат паперу 70×108¹/₁₆. Підписано до друку 18.IV 1953 р.

Київська обласна друкарня, вул. Леніна, 19.

Частина II

1. Покажемо, як високо летять пташки.
2. Спіймаємо коників у траві.
3. Пострибаємо, як коники.

1. З положення сидячи із схрещеними ногами повертати тулуб і підняти вгору то одну, то другу руку, кладучи її на коліна.

2. Нахилитися вперед, простягнувши якнайдалі руки, випрямитися.

3. Підскоки на напівзігнутих ногах. Спокійна ходьба.

Частина III

1. Проповземо по густій траві.
2. А тепер пограємось.

1. Проповзти по килиму і стати прямо.

2. Рухлива гра з бігом. Одна шеренга йде з квітами і кладе їх на крок від другої. Друга шеренга підіймає квіти і біжить доганяти першу.

Частина IV

Ідемо додому з квітами.

Ходьба парами, держачись за руки, в яких діти несуть квіти. Руки підняті вгору — у вигляді «воріт». Виходять.

Заняття 4

Програмний матеріал. 1. Вироблення легкості у стрибках. 2. Кидання м'ячів у далечінь. 3. Розвиток спритності, швидкості і впевненості в рухливій грі.

Частина I

1. Построєння обличчям до вихователя.
2. Ходьба в колоні по одному. Підскоки вперед на двох ногах, руки на поясі. Ходьба. Перестроєння в пари. Ходьба парами. Вийти четвірками і розімкнутись.

Частина II

1. Вихідне положення — основна стойка. Простягнути руки вперед, виставивши ногу; опустити руки, ногу приставити. 2. Нахил тулуба вперед, руками торкнутися ніг і випрямитись. 3. Підскоки — ноги разом, ноги нарізно. 4. Спокійна ходьба на місці.

Частина III

1. Кидання м'ячів у далечінь (по 2 кидки кожному).
2. Гра з бігом «Квач».

Частина IV

- 1 Ходьба спокійна. Вихід.

Харчування дітей у дитячому садку

А. САФРОНОВА,

завідувачка дитячого садка санаторного типу № 9, м. Умань

Піклування про оздоровлення дітей, про зміцнення і поновлення їх сил є основним завданням дитячого садка санаторного типу.

Щоб діти з туберкульозною інтоксикацією могли добре розвиватися, треба велику увагу приділяти повноцінному харчуванню.

Великий російський вчений І. П. Павлов у своїх працях вказував, що організм людини знаходиться в тісному взаємозв'язку з оточенням, яке безперервно впливає на центральну нервову систему. Одним з найважливіших чинників зовнішнього сере-

довища є їжа, яка бере участь в усіх життєвих процесах організму.

Раціональному харчуванню дітей наш колектив приділяє велику увагу. Неодноразово це питання обговорювалось на виробничих нарадах.

Колектив дитячого садка систематично вивчав відповідну літературу. Я постійно консультувала повара у питанні виготовлення їжі, тому що, не знаючи властивостей харчових продуктів, він допускав помилки при обробці продуктів і виготовленні їжі, які призводили до втрати корисних якостей та руйнування вітамінів.

Так, наприклад, повару було вказано, що овочі треба промивати в текучій воді щіткою, змити бруд, а потім очистити ножем. Раніше робилося навпаки: спочатку чистили овочі, а потім їх мили. Це призводило до того, що разом з брудом вимивались і цінні поживні речовини. Не можна довго тримати овочі у воді, особливо моркву та буряк, тому що це веде до вилуговування. При виготовленні печінки я звертала увагу повара на те, що при варінні її у відвар переходить частина білків, солі й вітаміни; використати ж відвар не можна — він гіркий, тому печінку треба запікати у конверті. Слідкувала я також за тим, щоб їжа не готувалась на повільному вогні і у відкритому посуді, тому що при такому способі виготовлення руйнуються вітаміни. Воду, в якій виварюються овочі, добавляла до супів. Супи заправлялися маслом або сметаною у готовому вигляді, бо при варінні жири втрачають частину вітамінів.

В складанні меню брали участь лікар і повар. При вирахуванні норм харчування ми слідкували за тим, щоб у наборі страв були всі ті речовини, які потрібні людському організму — білки, жири, вуглеводи, вітаміни, мінеральні речовини.

Велике значення для кращого засвоєння їжі має правильний розподіл її на окремі прийоми. Продукти, багаті на білок: м'ясо, рибу, а також бобові, ми вважаємо більш раціональним використовувати для сніданку та обіду, тому що білки тривалий час затримуються у шлунку і потребують значної кількості травних соків. Перетравлювання та засвоєння продуктів, які багаті на білок, відбуваються краще вдень, ніж уночі. На полудень і вечерю ми залишаємо молочні, рослинні і круп'яні страви.

Ось, наприклад, меню:

14 грудня.

Сніданок:

Рідке яйце.

Макарони з сиром.

Чай з лимоном, пряник на сметані.

Обід:

Суп-пюре з грінками.

Котлети в томаті, гарнір — гречана каша.

Компот.

Полудень:

Молоко, хліб з маслом.

Вечеря:

Морква терта.

Молочна манна каша з маслом, солодка. Чай, хліб з джемом.

Для правильного росту і розвитку ослаблених дітей потрібна їжа, багата на вітаміни, тому що такі захворювання, як туберкульоз, дитячі інфекційні захворювання, особливо пов'язані з хворобою дихальних шляхів, значно рідше уражають, а в разі захворювання значно легше проходять у дітей, які одержують їжу, багату на вітамін «А».

З цією метою ми вводимо в меню такі продукти, як печінка, ячний жовток, незбиране молоко, що сприяє розвитку кісткової системи.

Багато даємо дітям свіжих овочів і фруктів, враховуючи, що вони багаті на вітамін «С», необхідний для росту і розвитку дитини. Вітамін «С» підвищує опірність інфекційним захворюванням. В практиці підтверджено, що відсутність в їжі цього вітаміну викликає у дитини ряд хворобливих явищ: дразливість, швидку стомлюваність.

Протягом цілого року ми маємо в садку свіжі овочі, з яких готуємо різні страви. З свіжої капусти робимо салати, смажемо котлети, але треба сказати, що найчастіше ми даємо капусту в свіжому вигляді, враховуючи, що вона багата на вітаміни, тоді як смажена — частково їх втрачає.

Щоденно в раціоні — морква, найчастіше ми даємо її терту з цукром або морквяний сік з вершками. З моркви ми також готували морквяні оладки, морквяно-яблучний пудинг, котлети, пюре, морквяну бабку.

Для збагачення страв вітамінами додаємо в них овочеві соки: буряковий, морквяний (чайна ложка на порцію).

Крім того, діти одержують три рази на день настояний відвар плодів шипшини, багатий на вітамін «С». Іноді настій шипшини додаємо в киселі та компоти.

Великого значення ми надаємо дріжджам і вводимо в раціон дитя-

чого харчування мучні вироби з дріжджового тіста. Дріжджі містять цінні білки, групу вітаміну «В» і чимало фосфору. З дріжджового тіста ми готуємо пиріжки з різною начинкою, кулеб'яку, ватрушки, оладки і т. п. Протягом осінньо-зимового періоду діти одержують риб'ячий жир, багатий на вітамін «Д». Він має особливе значення для правильного розвитку кісткової системи.

Враховуючи, що одноманітна їжа швидко набридає, а це знижує апетит та засвоюваність усіх поживних речовин, особливо білків та жирів, ми піклуємося про різноманітність меню, про обстановку, в якій приймається їжа.

Багато приділяємо уваги правильному комбінуванню перших і других страв. На третє ми даємо свіжі фрукти, компот, сніжки, крем вершковий та молочний, шоколад, морквяний сік. Шоколад і какао ми даємо два рази на тиждень. Хоч вони і дуже поживні, проте містять речовини, які при частому вживанні і у великій кількості, можуть завдати шкоди здоров'ю. Ми складаємо меню на тиждень і стежимо за тим, щоб страви протягом даного періоду не повторювались.

Наведемо для прикладу меню, складене на тиждень.

1.XII.

Сніданок:

Ячня.
Молочна манна каша
Чай з лимоном, хліб з маслом.

Обід:

Розсольник із сметаною.
Котлети, гарнір — вермішель з томатним соусом.
Кисіль фруктовий.

Полудень:

Морква терта з цукром.
Какао, хрусти.

Вечеря:

Салат овочевий.
Сирники з сметаною.
Чай, хліб з джемом.

2.XII.

Сніданок:

Омлет, огірки.
Молочна рисова каша.
Чай з лимоном, хліб з джемом.

Обід:

Суп-пюре з м'ясом.
Пиріжки з печінкою і сметаною.
Компот.

Полудень:

Молоко, печиво.

Вечеря:

Картопляні котлети з томатним соусом.
Ячна каша з маслом.
Чай, грінки.

3.XII.

Сніданок:

Салат із свіжої капусти.
Макарони з сиром.
Чай, хліб з маслом.

Обід:

Борщ з м'ясними фрикадельками.
Кулеб'яка з сметаною.
Кофе.

Полудень:

Кисіль молочний, булочки.

Вечеря:

Морквяні котлети з білим соусом.
Гречана каша.
Чай, хліб з джемом.

4.XII.

Сніданок:

Фаршироване яйце, гарнір — смажені бурячки.
Оладки з сметаною
Чай з лимоном, булка.

Обід:

Суп томатний з рисом.
Терта печінка, гарнір — пшенична каша з помідорною підливою.
Шоколад (на молоці).

Полудень:

Кисле молоко.
Воздушний пиріг.

Вечеря:

Морква терта.
Рисовий пудинг молочний.
Кофе, печиво.

5.XII.

Сніданок:

Рідке яйце.
Котлети з капусти свіжої в білому соусі.
Кофе, бісквіт.

Обід:

Суп з галушками.
Пилав з курки, огірок.
Сніжки.

Полудень:

Молоко, пиріжки з моркви.

Вечеря:

Салат овочевий.
Молочна пшоняна каша.
Чай, хліб з варенням.

6.XII.

Сніданок:

Форшмак.
Печінка запечена, гарнір — пюре.
Чай з лимоном, хліб з маслом

Обід:

Щі м'ясні.
Тюфтельки в томаті, гарнір — ячна каша, огірки.
Крем вершковий.

Полудень:

Компот, пончики з варенням.

Вечеря:

Морквяно-яблучне пюре.
Молочна рисова каша.
Чай, хліб з маслом

З наведених записів меню видно, що ми з того самого продукту готуємо різні страви. Щоденно ми даємо дві овочеві страви, дві мучні, одну-дві круп'яні і дві молочні.

Практика показала, що діти краще їли дві різноманітні страви в менших порціях, ніж таку саму кількість однієї страви. Введення в меню двох страв у невеликих кількостях увійшло в життя дитячого садка і у випадку порушення такого порядку діти питають: «Чому сьогодні одна стравка, а не дві?» Іноді, через відсутність того або іншого продукту, намагаємося його замінити продуктом, який багатий на той же вітамін. Наприклад, яйце замінюємо сиром голландським або м'ясом, молоко — сметаною і т. п.

Дітям, у яких поганий апетит, даємо до обіду невеликі порції ви-

мочених оселедців, огірків, квашену капусту. Іноді лікар окремим дітям виписує гематоген.

Ми знаємо, що засвоєння їжі організмом людини знаходиться у великій залежності від способу подачі їжі. Добре виготовлена і красиво подана їжа викликає апетит, посилює виділення травних соків, що, в свою чергу, сприяє кращому її травленню і засвоєнню.

Сервіровці стола, як і всій обстановці під час їди, ми надаємо великого значення: столи накриваємо білими скатертями, кожна дитина має виделку, ложку, ніж, серветку.

Вимагаємо від няні-прибиральниці створення гігієнічної обстановки під час їди: чистоти, подачі їжі в красивому посуді. Ми також надаємо великого значення психічному стану дітей перед і під час прийому їжі. Вихователі створюють всі умови, щоб під час їди діти не плакали, не були засмучені. Спокій має велике значення для збудження апетиту і кращого засвоєння їжі.

Враховуємо також індивідуальні особливості дітей. Дітям, які їдять повільно, їжу подаємо раніше, дітям з поганим апетитом спочатку даємо порції, менші за звичайні, і тільки поступово додаємо, при чому вихователі стежать за тим, щоб все покладене в тарілку було з'їдено.

Велику роботу проводимо з батьками з питань харчування дитини у вихідні дні. Лікар прочитав для батьків лекцію на тему: «Здорова їжа». З окремими батьками проводили бесіди про використання овочів, фруктів; про правильний режим харчування.

Така робота колективу нашого дитячого садка дала позитивні наслідки в укріпленні здоров'я дітей.